

nyalhoz is. Amikor azonban az intellektust, a reflexiót és elmélkedéseket, a világnézetet és — majdnem azt mondhatnók — egy kicsit magát az igazságot is, szerzőnk a cselekvés merő eszközünek, esetleg gátjának tekinti, akkor jellegzetesen korunk szellemi gyermeke. A lélektan az ő elgondolásában mindenesetre termékenyebben és alkalmasabban nyúlhat a realitás és az élet magyarázatához.

De ha szerzőnk elgondolása sok egészséges egyszerűsítést és termékeny megoldást tartalmaz is, a lélek nehéz problémáját a pszichológiai kutatás szempontjából neki sem sikerült teljesen kielégítően tisztázni. Nem, mintha íté szerzőt lehetne akármilyen vonatkozásban és csekély mértékben is elmarasztalni, hanem a probléma nehézségei túlnagyok. Csak egy-két nehézséget vetünk fel a könyv nyomán példának.

Ha a lélektan magát az életet vizsgálja, akkor az u. n. „lélek“ a biológiai élet egy aspektusa, igaz, hogy szellemi szférákba is emelkedve. De ebben az esetben nem lehetnénk igazságosak a modern lélektan számos termékeny és jelentős vívmányához pl. egy *Jung* lélektanához, amelyek szerint a lélek: önálló realitás, a benső világ tényei sajátos törvényekkel rendelkező, csak önmagukra visszavezethető természetűek, vagyis — az életösszefüggésekből le nem vezethetők.

A lelket szerzőnk — felfogásából következőleg — nem tartja ellentétben állónak a test mivoltával. De kérdezzük: ebben az esetben hová lesz a különbség az érzékelhető és a nem érzékelhető, továbbá a térbeli és a nem-térbeli, végül az egyéni-magányos-áthatlan (csak egy „én“ számára átélhető) és a minden ember számára elvileg empirikusan felmutatható, szóval: test és lélek között?

Szerzőnk a leket célratörekvésnek fogja fel. Nem forog-e így fenn az a veszély, hogy kissé elracionalizálja? Vannak a léleknek racionális oldalai: ilyen az intellektus, amely a cselekvés szolgálatában nem egyszer számító és ravasz; ilyen részben az érzelem is (mert értékel). De még a legridegebb célszerűségtől vezetett stréber lelkében is vannak irracionális erők és ezek mélyebbek, hatalmasabbak. A lélek nem érdek-lény, hanem megmagyarázhatatlan szabadsággal teremti a saját jellegzetességeit. Hízen már az érzékszervi szemlélet sem értékel merőben a „célszerű“ értelme alapján, hanem egyszerűen és irracionálisan felmutatja, ami van. Az érzelmek sem mindig arról értesítenek, hogy valamely állapot megfelelő-e szükségleteinknek vagy nem? Továbbá az élmény is mozgat, lehet kiindulópontja (nem csupán jelzése) a törekvésnek.

De ismételjük: hogy a probléma teljesen meg nem oldható, az a könyvnek mint teljesítménynek értékéből nem von le, sőt hangsúlyozzuk, hogy a mű nyeresége mind filozófiai, mind lélektani irodalmunknak.

Noszlopi László dr.

Pius — Uhl: Szemben az étellel. Korda r. t. Budapest, 1940. 144 old.

Leányok lelkivezetéséhez és a női jellem-egyéniesség kialakításához ad eszmei és gyakorlati utasításokat Plus könyve. A bölcs és nagy valóságér-

zékkel író szerző folytatja, elmélyíti azt a nevelő-etikai irányzatot, melyet Csaba M. könyve („Amit minden nagylánynak tudnia kell“) olyan szép eredménnyel megkezdett.

A könyv gondolatmenetének alapmotívuma: „A bölcsőt ringató kéz a világot irányítja.“ A diáklány mélyebb önismerését tüzi ki célul és az 3n-tudatosabb élet alaptényezőit segíti az eszmény magasságából gyakorlati közelségbe hozni. A szerző élvezetes harmóniát teremt a téma tartalmi mélysége és a külső előadásmód színes elevensége között. Könyvében a modern típusú leányegyéniesség megtalálja lelkivilágának eddig talán önmaga előtt is rejtve maradt képességeit, kibontakozásra váró adottságait és bölcs útmutatást kap „a keresztény nő“ eszményi alakjának megközelítése felé. A jellemnevelés művészetéhez ilyen fejezetekben ad eligazítást: Keresztény öntudat; Legyek valaki! Tevékeny szeretet; Az elveszett idő; A hegyesűcsök hívása; Felbontathatlan kötelesség; Hitvesi szentség; Keresztény toalet; A tánc; stb. Mindezt Plus a pedagógus akapos lélekismeretével rokon-szenves közvetlenséggel és a kiegyensúlyozottság bölcs mérsékletével sugározza az olvasó lelkébe, hogy megismertesse „az emberi élet megfoghatatlan komolyságát“ és ezáltal mélyebb értelmezését is előmozdítsa.

Egyik külföldi ismertetője azt írja Plusról, hogy Prohászka apostoli lendületével tud írni. Mi hozzátehetjük, hogy ez a lendület egy Tóth Tihamér hangnemének meghitt melegségével fog össze az olvasó belső megragadására és tevékeny inspirálására. A leánynevelés hivatottjai bizonyára hasznos vezérfonálként fogják üdvözölni Plus könyvét.

Visy József dr.

Friedrich Schneider: Unterrichten und Erziehen als Beruf. Eine christliche Berufsethik für den Pädagogen. Verlagsanstalt Benziger & Co. Ein-siedeln (Köln. 1940. 8-r. 237 l.)

A genfi Bureau International d'Education (Nemzetközi Nevelésügyi Hivatal) évi beszámolójából kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy az utóbbi esztendőkből világszerte hivatalosan is a tanítóképzés és tanárképzés újí-tása áll az érdeklődés középpontjában. Úgy látszik, hogy már az egyes ál-lamok kultuskormányai is kezdik belátni — amit mi nevelők már régóta hirdetünk —, hogy a nevelés sikerének legfőbb biztosítéka: a nevelő sze-mélyi arravalósága. E probléma nagy horderejét legjobban az a szinte már áttekinthetetlen, s egyre növekvő, irodalom bizonyítja leginkább, amelyik a nevelő személyéről és hivatásáról szól.

Friedrich Schneider, a nálunk is jól ismert német katolikus nevelésügy vezető személyisége, aki egyúttal a nemzetközi oktatásügynek szintén ki-váló képviselője, a nevelő személyiségének egyik legrégebb kutatója. Eddig megjelent munkái közül is már több foglalkozott a szóbanforgó kérdéssel (*Psychologie des Lehrerberufs.* 1923. és *Erzieher und Lehrer.* 1928). Ez a legújabb könyve a nevelői hivatás erkölestani oldalát világítja meg. Erre-valóban nagy szükség van. Kevés olyan hivatást találunk, ahol a teljesít-